

Syster Bella

GÖR ETT HUNDJOBBS INOM PSYKIATRIN

TEXT / FOTO LENA ÅSBERG

En kvinna mitt i livet och karriären. Syster Bella är fast anställd av Göteborgs Stad och arbetar inom neuropsykiatri i Högsbo. Men hon är ingen vanlig stödassistent. Bella har fyra ben och svans.

Måndag, veckans bästa dag. Idag ska Syster Bella gå till jobbet. Det är med lätta steg hon beger sig mot gruppboendet i Högsbo. Liksom skuttar fram, utan att knappt vidröra marken. Bella vet precis vart hon ska och vad som väntar. Svansen viftar när vi knackar på Ritans dörr.

Bella är en bullterrier, som arbetar som terapihund. Till sammans med matte Amanda Grapne besöker hon vuxna med förvärvade hjärnskador på LSS-boenden i Högsbo. Bella är fast anställd av Göteborgs Stad och Amanda hoppas att fler verksamheter vågar följa deras exempel. De har två schemalagda pass i veckan, båda på måndagar. Rita är första besöket för dagen.

Rita har väntat på sina gäster. Hon sitter i sin rullstol och ser på Simpsons när vi gör entré. Ansiktet spricker upp i ett stort leende.

– Nej men hej, hälsar hon med sin hesa, lite släpiga stämma. Ögonen är pigga och blanka.

När Bella och Amanda träffade Rita för första gången i november reste hon sig inte ens ur sängen.

EN HUND I TJÄNST

Social tjänstehund står det med vita versaler på Bellas blåsvarta väst. Hon har fått sin legitimation genom Svenska terapihundskolan på Hisingen. Hundarna lämplighetstestas genom bland annat hårda kramar, höga ljud och fysiska hot mot husse eller matte.

Therese Rehn, forskare på avdelningen för etnologi och djurskydd vid Uppsala universitet, förklarar varför just hundar passar så bra för terapiarbete.

– Hundar är lätttränade och dömer inte. De triggas igång må-bra- och ta-hand-om-faktorer hos oss människor. Vi har lätt att relatera till hundars ansiktsuttryck, förklarar hon.

Fokus för Amanda som terapihundförare är att lära sig läsa av sin hund. Lära sig att tolka olika signaler, hur den reagerar om den känner sig obekvämt eller skrämmd. Men det är också viktigt att förstå människorna de arbetar med. Att kunna handskas med allergier, hundrädsla och psykiska diagnoser.

– Arbetet med terapihundar är relativt nytt. Därför är det viktigt att vi som är ute och arbetar sköter oss. Folk är alltid kritiska i början, man får räkna med att bli granskad, säger Amanda.

Det finns inga regler för vilka raser som kan bli terapihundar. Det är viktigare att hunden har rätt "personlighet".

– Bullteriern är känd för att vara svår att lära. Men jag tänker att man måste vara smart för att kunna spela dum. Bella är som en katt, bestämmer över sig själv. Fördelen är att hon slutar när hon blir trött. Vissa hundar känner inte efter, utan gör allt som husse eller matte ber om. Då finns en risk att de blir utbrända, berättar Amanda.

FÖRKLÄDD TRÄNING

Bella springer ivrigt runt på Ritans beige golv, medan Rita själv tar plats vid den utdragbara skärbrädan under micron. De stela händerna tömmer facken på väskan med rekvisita.

– Vad snabb du har blivit med dragkedjorna, berömmar Amanda.

Förbättrad finmotorik. Det finns en tanke bakom alla övningar de gör. Genom att flytta fokus från patienten till hunden blir träningen förklädd till något roligt.

Första leken på schemat är ett bra exempel. Rita lägger hundgodis i en tennisboll som är snittad på mitten och kastar iväg bollen. Bella hämtar bollen, tömmer på godis och lämnar tillbaka den till Rita. *That's it.* Men vad Rita inte tänker på är att hon:

1. övar handstyrkan när hon trycker på bollen
2. övar finmotoriken när hon plockar upp godisarna
3. övar synen när hon pillar ner godisarna i bollen
4. övar minnet när hon räknar antalet godisar
5. övar armstyrkan när hon kastar iväg bollen

Dessutom får hon ökad självkänsla när Bella kommer tillbaka med bollen. Bella förstår henne. Amanda berättar att Rita av någon anledning alltid lägger fem godisar i bollen. Men idag är hon extra generös.

– Oj, nu blev det sex! utbrister Rita.

PERFECT MATCH

Alla terapihundar arbetar inte med att aktivera sina patienter. Forskaren Therese Rehn berättar att hunden har en naturligt lugnande effekt på människan och att vissa terapihundar har som huvuduppgift att ge patienter ro.

Bella och Amanda tidigare har varit hos en man under palliativ vård. Det var just ett sådant besök. Bella låg stilla i sängen hos mannen, medan han sakta strök henne över pälsen. En stor kontrast till måndagarna hos Rita.

Rita talar om Bella som sin kompis. Bredvid pelargonerna på skrivbordet ligger deras gemensamma fotoalbum, "Bella-pärmen". Amanda klistrar in nya bilder och texter efter varje besök. I julas gjorde de en krans ihop som Rita hängde upp på väggen.

– Den har jag och Bella gjort, berättade hon stolt för stöd-assistenterna på boendet.

Ibland spelar Bella och Rita Fia med knuff, men det är inte Rita sugen på idag. I stället övar de på att lära Bella piruetter. Rita och Amanda gestikulerar vilt med armarna i en cirkel ovanför Bella.

– Runt, runt! ropar de i kör.

Men Bella är inte riktigt med på noterna. En väl snurrig lek för en trött bullterrier. En timme. Det är så länge både Bella och Rita orkar hålla igång. De är en *perfect match* på så vis, de två. Amanda puttade in skärbrädan och plockade ihop ryggsäcken.

– Hejdå Rita. Då ses vi nästa måndag igen, säger hon och drar bort en hårslinga från den lilla damens ansikte. Bella hoppar upp och lägger huvudet i Ritans knä.

Rita ler med hela ansiktet. Det är snart måndag igen. ♦

/ Rita heter egentligen något annat. /

TERAPIHUNDAR

Det finns ca 150 st terapihundar i Sverige. Största utbildarna är Svenska terapihundskolan och Hundens hus, som båda är en del i Skandinaviska vård- och terapihundsföreningen. Terapihunden kan arbeta inom vård, skola och omsorg, medan vårdhunden har en renodlad vårdutbildning.

Mer info:

terapihundskolan.se

svth.se

facebook.com/SysterBella